Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU MÄÄRUS (esimene koda)

20. november 2017*

Tühistamishagi – Esindamine advokaadi poolt, kes ei ole kolmanda isiku staatuses – Vastuvõetamatus

Kohtuasjas T-702/15,

BikeWorld GmbH, asukoht Sankt Ingbert (Saksamaa), esindaja: advokaat J. Jovy,

hageja,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: L. Flynn, B. Stromsky ja T. Maxian Rusche,

kostja,

mille ese on ELTL artikli 263 alusel esitatud hagi, millega taotletakse komisjoni 1. oktoobri 2014. aasta otsuse (EL) 2016/151 riigiabi SA.31550 (2012/C) (ex 2012/NN) kohta, mida Saksamaa andis Nürburgringile (ELT 2016, L 34, lk 1), osalist tühistamist.

ÜLDKOHUS (esimene koda)

koosseisus: president I. Pelikánová, kohtunikud V. Valančius ja U. Öberg (ettekandja),

kohtusekretär: E. Coulon,

on teinud järgmise

määruse

Vaidluse taust

1 Nürburgring on Saksamaal Rheinland-Pfalzi liidumaal asuv ringrada, mille suhtes võeti aastatel 2002 ja 2012 mitmesuguseid abimeetmeid, mis olid põhiosas järgmised: sissemaksed kapitali, laenud, riigigarantii, ühiste kavatsuste protokollid, nõuete allutamine, turuhinnast madalam üür, teenuste eest tasumine ja toetuste maksmine.

2 Need meetmed puudutasid ringrajaga otseselt seotud rajatiste, peamiselt tribüünide ehitamise ja kasutamisega seotud kulusid, samuti turismi edendamiseks mõeldud rajatiste (vabaajapark, majutuskohad, spordisündmused, kauplused, restoranid ja hasartmängud) ehitamise ja kasutamisega ning vormel 1 võidusõitude korraldamisega seotud kulusid.

* Kohtumenetluse keel: saksa.

3 Abimeetmeid võtsid peamiselt Saksamaa Rheinland-Pfalzi liidumaa ja selle kontrolli all olevad avalik-õiguslikud üksused, nagu Nürburgring GmbH (edaspidi „NG“), Motorsport Resort Nürburgring GmbH ja Congress- und Motorsport Hotel Nürburgring GmbH, mis olid Nürburgringi kompleksi erinevate rajatiste omanikud.

4 Euroopa Komisjon otsustas 21. märtsil 2012 alustada Saksamaa Liitvabariigi suhtes ametlikku uurimismenetlust seoses Nürburgringile antud abiga, mis hõlmab NG laene tema tütarettevõtjatele, nende seas hagejale BikeWorld GmbH, mis oli varem BikeWorld Nürburgring Besitz GmbH (edaspidi „BWNB“) ja seejärel BikeWorld Nürburgring GmbH (edaspidi „BWN2“), või hageja õiguseellastele, nagu Bike World Nürburgring GmbH (edaspidi „BWN1“).

5 BWN1 tegevusala oli uute ja kasutatud mootorrataste ost-müük ning mootorrattaturismi edendamine Eifeli piirkonnas. Ühinemise käigus ühendati BWN1 6. septembril 2005 BWNBga. BWNB võttis seejärel oma ärinimeks BWN2.

6 NG omandas üksteise järel või samal ajal osalused BWNB-s ja BWN1-s ning seejärel BWN2-s ja hageja kapitalis. Ta andis laenu oma tütarettevõtjatele BWN1, BWNB ja BWN2 (edaspidi „vaidlusalused laenud“).

7 15. mail 2007 võõrandas NG oma 49% suuruse osaluse BWN2 kapitalis Norbert Brücknerile ja Jörg Jovyle. Võõrandamisel hinnati vaidlusalustele laenudele vastavate nõuete väärtuseks hageja väitel 0 eurot.

8 BWN2 lõpetas 2008. aastal Nürburgringis oma äritegevuse.

9 Seejärel muutis BWN2 oma ärinime hageja ärinimeks ja tema registrijärgne asukoht viidi üle Sankt Ingberti (Saksamaa).

10 Pärast Saksamaa Liitvabariigi poolt täiendava abi andmist laiendas komisjon 7. augusti 2012. aasta otsusega uurimismenetluse ulatust.

11 1. oktoobril 2014 võttis komisjon vastu otsuse (EL) 2016/151 riigiabi SA.31550 (2012/C) (ex 2012/NN) kohta, mida Saksamaa andis Nürburgringile (ELT 2016, L 34, lk 1; edaspidi „vaidlustatud otsus“).

12 Komisjon tuvastas vaidlustatud otsuses, et vaidlusaluste laenudega anti ebaseaduslikku riigiabi, mis on siseturuga kokkusobimatu ja tuleb tagasi maksta.

13 Komisjon tuvastas vaidlustatud otsuse põhjenduses 226, et hageja peab tagasi maksma riigiabi, mille ta oli saanud ise oma hilisemaid ärinimesid kandes või mida olid saanud tema õiguseellased vaidlusaluste laenude raames.

14 NG nõudis 5. mai 2015. aasta kirjaga hagejalt kokku 4 902 275,29 euro tagasimaksmist. Alates 10. augustist 2015 nõuab ta Landgericht Saarbrückenis (Saarbrückeni esimese astme kohus, Saksamaa), et hagejat kohustataks tagasi maksma 250 000 eurot, mis anti talle 4. aprillil 2007 laenuna vastuolus ELTL artikli 108 lõikega 3 ja ELTL artikli 107 lõikega 1. Lisaks sellele menetlusele nõuab NG temalt sarnastel põhjustel 4 652 200 eurot.

Menetlus ja poolte nõuded

15 Hageja esitas hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 3. detsembril 2015. Kohtuasi määrati Üldkohtu kaheksandale kojale ja nimetati ettekandja-kohtunik.

16 Komisjon esitas 7. aprillil 2016 kostja vastuse.

17 Üldkohus palus menetlust korraldava meetmega 13. mail 2016 hagejal selgitada seoseid, mis tal on tema esindaja Jörg Jovyga, ja anda oma seisukoht hagi vastuvõetavuse kohta Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 19 kolmandat ja neljandat lõiku arvestades.

18 Hageja vastas 30. mail 2016, et J. Jovy oli üks tema kahest osanikust, kellel oli 10% osalus, kuid kes sellest hoolimata ei mänginud mingit rolli hageja haldus- ja finantsjuhtimises.

19 19. juulil 2016 esitas hageja repliigi, milles andis Üldkohtule teada, et tema suhtes on alustatud likvideerimismenetlust, ning, olles korranud hagi nõudeid peatada vaidlustatud otsuse täitmine, taotles käesolevas kohtuasjas menetluse peatamist üheksaks kuuks.

20 Komisjon esitas 22. juulil 2016 oma seisukohad menetluse peatamise taotluse kohta, leides, et menetlust ei ole vaja peatada.

21 Üldkohtu kaheksanda koja president jättis 29. juuli 2016. aasta otsusega menetluse peatamise taotluse rahuldamata.

22 Komisjon esitas 2. septembril 2016 vasturepliigi.

23 16. septembril 2016 teatas komisjon, et ta ei soovi enda ärakuulamist kohtuistungil. Hageja ei esitanud kohtuistungil ärakuulamise kohta Üldkohtu kodukorra artikli 106 alusel ühtegi taotlust selleks määratud tähtaja jooksul.

24 Üldkohtu presidendi 12. oktoobri 2016. aasta otsusega määrati käesolev kohtuasi uuele, esimesse kotta kuuluvale ettekandja-kohtunikule.

25 Hageja palub Üldkohtul:

– tühistada vaidlustatud otsus teda puudutavas osas;

– peatada vaidlustatud otsuse täitmine teda puudutavas osas seni, kuni Üldkohus teeb käesoleva hagi suhtes otsuse.

26 Komisjon palub Üldkohtul:

– esimese võimalusena jätta hagi vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata;

– teise võimalusena jätta hagi põhjendamatuse tõttu rahuldamata;

– jätta kohtukulud hageja kanda.

Õiguslik käsitlus

27 Kodukorra artikli 129 kohaselt võib Üldkohus igal ajal, olles kohtuasja pooled ära kuulanud, otsustada põhistatud määrusega, et asja läbivaatamist takistab avalikust huvist tulenev asjaolu; selliste asjaolude hulka kuuluvad ka hagi vastuvõetavuse tingimused (vt kohtumäärus, 27.3.2017, Frank *vs.* komisjon, T-603/15, ei avaldata, EU:T:2017:228, punkt 48 ja seal viidatud kohtupraktika).

28 Käesolevas asjas leiab Üldkohus, et toimikus olevate dokumentide ning menetluse kirjalikus osas poolte esitatud selgituste põhjal on tal piisavalt teavet, ja otsustab seetõttu lahendada kohtuasja ilma menetlust jätkamata.

29 Komisjon väitis kostja vastuses ja vastuvastuses – formaalselt vastuvõetamatuse vastuväidet esitamata –, et hagi on vastuvõetamatu sisuliselt seetõttu, et see ei vasta Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklites 19 ja 21 esitatud nõuetele, kuna hagejat esindav advokaat J. Jovy on üks hageja kahest osanikust ega ole seega hagejast sõltumatu.

30 Hagejal oli oma vastuses Üldkohtu menetlust korraldavale meetmele (vt punkt 17 eespool) ja repliigis võimalus võtta selle asja läbivaatamist takistava asjaolu suhtes seisukoht. Sellega seoses väitis hageja sisuliselt, et tema esindaja oli hagi esitamise ajal temaga seotud ainult tema kapitalis 10% osaluse omamise kaudu, kuid ta ei mängi mingit rolli hageja haldus- ja finantsjuhtimises ning esindab hagejat ainult advokaadi, mitte osanikuna.

31 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt nähtub Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 19 kolmandast ja neljandast lõigust ning artikli 21 esimesest lõigust, mis sama põhikirja artikli 53 esimese lõigu kohaselt on kohaldatav Üldkohtule, ja eelkõige põhikirja artikli 19 kolmandas lõigus sõna „esindama“ kasutamisest, et Üldkohtule hagi esitamiseks ei ole teistel pooltel kui liikmesriigid, Euroopa Liidu institutsioonid, Euroopa Majanduspiirkonna lepingu (EMP) osalisriigid, kes pole liikmesriigid, samuti nimetatud lepingus osutatud EFTA järelevalveasutus, lubatud ise hagi esitada, vaid nad peavad kasutama niisuguse kolmanda isiku teenuseid, kellel on õigus esineda liikmesriigi või Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osalisriigi kohtus (vt kohtumäärused, 5.12.1996, Lopes *vs.* Euroopa Kohus, C-174/96 P, EU:C:1996:473, punkt 11 ja seal viidatud kohtupraktika, ja 16.9.2015, Calestep *vs.* ECHA, T-89/13, EU:T:2015:711, punkt 28 ja seal viidatud kohtupraktika).

32 See nõue kasutada kolmanda isiku abi vastab advokaadi rolli käsitusele liidu õiguskorras, millel Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikkel 19 rajaneb ja mille kohaselt advokaati peetakse õigusemõistmise kaastöötajaks, kes peab täiesti sõltumatult ja õigusemõistmise kõrgematest huvidest lähtudes osutama õigusabi, mida klient vajab (vt kohtumäärused, 5.9.2013, ClientEarth *vs.* nõukogu, C-573/11 P, ei avaldata, EU:C:2013:564, punkt 11 ja seal viidatud kohtupraktika, ja 16.9.2015, Calestep *vs.* ECHA, T-89/13, EU:T:2015:711, punkt 29 ja seal viidatud kohtupraktika). Seda nõuet rakendatakse selles osas liidu kohtute menetlustes olevates kohtuasjades objektiivselt ja paratamatult sõltumata riigisisestest õiguskordadest (vt kohtumäärused, 19.11.2009, EREF *vs.* komisjon, T-40/08, ei avaldata, EU:T:2009:455, punkt 27 ja seal viidatud kohtpraktika, ja 18.5.2015, Izsák ja Dabis *vs.* komisjon, T-529/13, ei avaldata, EU:T:2015:325, punkt 17 ja seal viidatud kohtpraktika).

33 Euroopa Kohus on leidnud, et kolmanda isiku poolt esindamise nõude põhisisu on ühelt poolt takistada, et eraõiguslikud pooled osalevad ise ilma vahendajata kohtuvaidlustes, ja teiselt poolt tagada, et juriidilisi isikuid kaitseb esindaja, kes on tema esindatavast juriidilisest isikust piisavalt sõltumatu (kohtumäärused, 5.9.2013, ClientEarth *vs.* nõukogu, C-573/11 P, ei avaldata, EU:C:2013:564, punkt 14, ja 4.12.2014, ADR Center *vs.* komisjon, C-259/14 P, ei avaldata, EU:C:2014:2417, punkt 25; vt ka kohtumäärus, 6.4.2017, PITEE *vs.* komisjon, C-464/16 P, ei avaldata, EU:C:2017:291, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).

34 Kui Euroopa Kohus sõnastas advokaatide ja nende klientide teabevahetuse konfidentsiaalsuse kaitse isikulise kohaldamisala kindlaksmääramisel „täiesti sõltumatult“ osutatava õigusabi kriteeriumi (kohtuotsus, 18.5.1982, AM & S Europe *vs.* komisjon, 155/79, EU:C:1982:157, punkt 24), määratles ta selle abi kui sellise advokaadi osutatud abi, kes on struktuuriliselt, hierarhiliselt ja funktsionaalselt õigusabi saava isiku suhtes kolmas isik (kohtuotsus, 17.9.2007, Akzo Nobel Chemicals ja Akcros Chemicals *vs.* komisjon, T-125/03 ja T-253/03, EU:T:2007:287, punkt 168); see määratlus on asjakohane ka liidu kohtutes esindamisel (vt selle kohta kohtumäärus, 9.11.2011, Glaxo Group *vs.* Siseturu Ühtlustamise Amet – Farmodiética (ADVANCE), T-243/11, ei avaldata, EU:T:2011:649, punkt 16). Lisaks on leitud, et Euroopa Liidu Kohtu artikli 19 kolmanda lõigu tähenduses poole või mitteprivilegeeritud poole advokaadil ei tohiks olla sellist laadi isiklikku seost asjaomase kohtuasjaga või sõltuvussuhet kliendiga, mille tõttu esineb oht, et ta ei ole võimeline täitma kõige asjakohasemalt tema õigusemõistmises osaleja äärmiselt olulist rolli (vt selle kohta kohtumäärused, 30.10.2008, Ortega Serrano *vs.* komisjon, F-48/08, EU:F:2008:131, ei avaldata, punkt 35). Üldkohus on eelkõige sedastanud,

et majanduslikud või struktuurilised suhted, mis esindajal on oma kliendiga, ei või olla sellist laadi, et nendega kaasneb kliendi enda huvide ja tema esindaja isiklike huvide segiajamine (kohtumäärus, 6.9.2011, ClientEarth *vs.* nõukogu, T-452/10, ei avaldata, EU:T:2011:420, punkt 20).

35 Mitteprivilegeeritud poolte suhtes liidu õiguses ette nähtud nõuet, et neid peab Üldkohtus esindama sõltumatu kolmas isik, ei saa seega mõista kui nõuet, mille eesmärk on ainult välistada, et esindajateks on esindatavate töötajad või isikud, kes on esindatavatest majanduslikult sõltuvad (vt selle kohta kohtumäärus, 5.9.2013, ClientEarth *vs.* nõukogu, C-573/11 P, ei avaldata, EU:C:2013:564, punkt 13). Tegemist on üldisema nõudega, mille järgimist tuleb kontrollida igal üksikjuhul eraldi.

36 Käesolevas asjas tuleb hinnata, kas J. Jovy seosed hagejaga ja käesoleva kohtuasjaga on kooskõlas nõuetega, mis on kohaldatavad mitteprivilegeeritud poolte esindamise suhtes liidu kohtutes.

37 Vaidlust ei ole selles, et J. Jovy omandas NG-lt 10% osaluse hagejas ja et ta on sellest ajast üks hageja kahest ainsast osanikust. Peale selle nähtub hagiavalduse punktist 10, et selle tehingu käigus, millega J. Jovy ja teine hageja osanik omandasid hagejas osaluse, „[h]innati [vaidlusaluste laenu]nõuete väärtuseks 0 ja need loovutati muu kasutusotstarbe puudumisel ühele uutest osanikest“ ning nimetatud osanik teatas, et „on valmis [need] mis tahes isikule uuesti loovutama“.

38 Isiklikud seosed, mis hageja advokaadil olid hagi esitamise ajal hagejaga ja käesoleva kohtuasjaga, olid seega sellist laadi, mille tõttu esineb oht, et ta ei ole võimeline täitma kõige asjakohasemalt tema õigusemõistmises osaleja äärmiselt olulist rolli.

39 Vastuseks komisjoni tõstatatud asja läbivaatamist takistavale asjaolule või Üldkohtu menetlust korraldavale meetmele ei esitanud hageja ja tema advokaat ühtegi tõendit, mis oleks lubanud sellise ohu olemasolu käesoleva kohtuasja asjaoludel välistada.

40 Seevastu nähtub hagiavalduse punktidest 8 ja 12, et käesolevas kohtuasjas on see oht realiseerunud, kuna J. Jovy ajas oma staatuse ja isiklikud huvid hageja investori ja osanikuna segi oma kliendi staatuse ja huvidega. Nimelt selle riigiabi tagasimaksmise vaidlustamisel, mille hageja oli vaidlusaluste laenudega väidetavalt ebaseaduslikult saanud, väitis J. Jovy esiteks, et „[h]ageja praegused osanikud ei ole mingil moel seotud hageja osanike või osade omanikega laenude andmise ajal“. Teiseks väitis ta, et NG poolt hagejas osaluse müümise ajal puudus vajadus esitada küsimusi nende laenude andmise seaduslikkuse või riigiabi valdkonna normide järgimise kohta, kuna „NG-ga [sõlmitud] müügilepingus kinnitas viimati nimetatu veel kord [omandajatele], et „riigi toetusi ei ole saadud““. Seega puudutasid esitatud vastuväited ainult isiklikult J. Jovyd ja hageja teist osanikku kui NG omandis olnud hageja osade omandajaid ning ei puudutanud hagejat, kelle osasid võõrandati.

41 Seega tuleb tõdeda, et J. Jovyl olid hagi esitamise ajal hagejaga ja käesoleva kohtuasjaga isiklikud seosed, mis tähendab, et ta ei olnud eespool punktis 33 viidatud kohtupraktika tähenduses hagejast piisavalt sõltumatu, et esindada hagejat täiesti sõltumatult.

42 Eeltoodust tuleneb, et kuivõrd hagimenetluse algatusdokumendile kirjutas hageja advokaadina alla J. Jovy, siis ei ole käesolev hagi esitatud vastavalt Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 19 kolmandale ja neljandale lõigule ning kodukorra artikli 51 lõikele 1.

43 Järelikult tuleb jätta hagi vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata.

Kohtukulud

44 Kodukorra artikli 134 lõike 1 kohaselt on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna hageja on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud vastavalt komisjoni nõudele välja mõista hagejalt.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (esimene koda)

otsustab:

1. Jätta hagi vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata.

2. Mõista kohtukulud välja BikeWorld GmbH-lt.

Luxembourg, 20. november 2017

Kohtusekretär
E. Coulon

President
I. Pelikánová